

סוף זמן קר"ש

עש"ק בה"ב

8:43

עש"ק במדבר 8:39

מאן דלא קרי קר"ש בעונתה
בנדוי הוא כל ההוא יומא
(וזה"ל בלק פס"ו)

ממעיינות התאחדותינו

י"ל ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר
בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה

פרשת בה"ב

מו"ס יומא עב: עד עד.

פרשת במדבר

מו"ס יומא עב: עד עד.

בריש מ"ס יומא עב: רואים כמה משה
היה צריך להכיר שכל ב"א ליד משה, אף
בחינו במסוק המוקדש בחור, ומאז
משה משרה צריכים בשעת שמועדים
מחוקקים המבאים, וזה א"א רק בבת תורה
מורכב רבני שליט"א בשנים מס' מנות

כ"ג אייר תש"ע

בהר-בחקותי

שנה י"ב גליון כ"ח (תק"ט)

מצוה בפועל מקבל שכר בעוה"ז

מה נאכל בשנה השביעית הן לא נורע וגו', יוכן עפ"י המבואר בספרים הקדושים החילוק בין עבודה שכלב ובין עבודה בפועל המעשה, דמצוה שמקיימה בפועל שמעשה המצוה הוא דבר גשמי ע"כ מתן שכרו הוא ג"כ גשמי, שכר עוה"ז, משא"כ בעבודה שכלב בפנימיות המחשבה, שהוא ענין רוחני, ע"כ גם מתן שכרו הוא רוחני בעוה"ז.

והנה עיקר מצות השמיטה אפילו בשנה השביעית עצמה היא במחשבה, שהרי בשש שנים שהוא נוסק במלאכת שדה וכרם הרי הוא מקיים מצוות התלויות בארץ בפועל, משא"כ בשנת השמיטה הוא שובת ונח ממלאכת קרקע, אלא שהוא מקיים מצות בוראו בפנימיות המחשבה בלבד, במה שהוא שובת כדי להודיע שאין הוא בעל השדה, ולהשריש אמונת אומן כלבבו כי מאת ה' היתה לו כל זאת, ומידו נתנו לו, והוא בוחש בו בלב שלם שיומנו לו די מחסורו, ולא בכוחו ובערצם ידו עשה: לא את כל החיל הזה.

ואת"י שפיר שאלית מה נאכל בשנה השביעית, כי הנה בשנת השמיטה הרי עיקר עבודת ה' היא במחשבה ולא במעשה, וא"כ גם השכר המגיע בעד עבודתו זו שמור לו לעולם האב שהוא שכר נצחי, ולפיכך נפשם בשאלתם מה נאכל, כלומר מהיכן נעריד השפעת ברכה לעולם ע"י עבודת ה' בשנה השביעית, הלא כיון שעבודתנו בשנה זו היא במחשבה, לא ישתלם לנו בעבור כן שכר העוה"ז אלא שכר עוה"ב הרוחני, לזאת אמר רצונו את ברכתו לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים, כלומר דמלכו השכר הגנוז לכם לעת"ל, עוד זאת יצו ה' את ברכתו לכם להשפיע שפע ברכה לשלש השנים, ושכר עוה"ב יהיה צפון לכם למשמרת, אין נגרע מעבודתכם דבר בעבור כן.

דברי יואל

אחר נגלות התורה

איתא במדרש, אם בחקותי תלכו, ה"ד חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך, אמר דוד רבונו של עולם בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך, והיו רגלי מוליכות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, ויבואר בהקדם מה שהזכיר רבינו חיים וויטאל וז"ל: להקדמתו לספד"ק עץ חיים, שצריך התלמיד חכם לעסוק תחילה בנגלות התורה במקרא משנה ותלמוד, ואחר כך יבא לדעת את קונו בחכמת האמת, עיי"ש.

וכמו כן מודעת זאת כי סתרי תורה הן הן הדברים הנאמרים בלחישתו ונלמדין בסתר מפני הרב אל התלמיד ואין דורשין בהם ברבים כמבואר במס' חגיגה (דף יא:), אבל נגלות התורה לומדין אותן ברוב עם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, כמאמרו (ברכות 30:) אין התורה נקנית אלא בחבורה, והנה כתב האור החיים הקדוש בביאור אומרו חקותי לשון רבים, כי התורה יש בה ארבעה דרכים פשוט רמז דרוש סוד, ובכולן תלכו, עכ"ל. ולזה דרש המדרש, אמר דוד בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך, כי יוד המלך היה משתוקק לעסוק בסתרי תורה, ולכן זה מחשב בליל למקום פלוני ולבית דירה פלונית ללמוד סודות התורה בסתר ובצנעא, אכן לגדל ענוותנותו נתיישב בדעתו שיעדין אינו ראוי לעסוק בחכמת האמת מפני שלא נתמלא כריסו עדין במקרא במשנה ותלמוד, ולכן היו רגליו מוליכות אותו לבתי כנסיות ובתי מדרשות במקום שעוסקין בנגלות התורה.

ברך משה

תיכף בבואכם תקבלו עליכם

כי תבאו אל הארץ אשר אני נותן לכם ושבתה הארץ שבת לה: קשה וכי תיכף בביאתם נצטוו שתשבות הארץ, והלא שש שנים הראשונות הותרו בוריעה ורק בשנה השביעית היתה שמיטה. ונראה דהנה איתא בזהר הקדוש בפסוק ויברך אלקים את יום השביעי, שהברכה היא על ימות השבוע כי מההוא יומא מתברכין כל שיתא יומין, וזה מה שכתוב, זכור את יום השבת לקדשו ששת ימים תעבוד, שבוכות שאתה זוכר את יום השבת יתברכו מעשי ידיך בששת הימים. וכמו כן בשמיטה הנקראת שבת, ממנה בא השפע לשש השנים שלפניה, ואף שעדיין לא שמר את השמיטה וביצר השפיע אל לפניה, אך ע"י שמקבלין עליהן לשבות בשנת השמיטה בבוא זמנה, בזכות זה יתברכו שש השנים, וזה שאמר הכתוב, כי תבאו אל הארץ, שתיכף בבואכם לארץ תקבלו עליכם, ושבתה הארץ שבת לה, וזכות זה שש שנים תורע שדך וגו'.

פנים יפות

כרי להשלים

שש שנים תורע שדך וגו' ובשנה השביעית שבת שבתן וגו'. יש ליתן טעם על מה שצריכין לשבות ממלאכה בשנה השביעית, דהנה איתא בברכות (דף ל"ה) דאמר רבא לתלמידיו שלא יבאו לפניו ללמוד בחדש ניסן ובחדש תשרי כי אז זמן הקציר והגתות והדב"ס, נמצא ששני חדשים בכל שנה היו בטלים מלימוד התורה. ויצא דבמשך שש שנים נצטברו אצלם י"ב חודש לבדלי לעשות בה מלאכה אלא לעסוק בתורה, כדי להשלים י"ב החודשים שנחסרו בשש שנים שעברו. ואמר הכתוב שבת לה' כלומר שיקדשו את השנה לה' לעבודתו ולתורתו.

חזקת אבן

יש אופן שהותורה

ובשנה השביעית שבת שבתן יהיה לארץ שבת לה: שדך לא תורע וגו', את ספיק קצירך לא תקצור וגו' שנת שבתן יהיה לארץ. יש לדקדק למה נאמר בתחלה שבת שבתן ולסוף נאמר רק שבתן בלבד. ונראה דהנה שונה דין וריעה בשנת השמיטה מדין קצירה, דוריעה לא הותרה כלל אבל קצירה הותרה מן המופקר, וכשקצר של כדרך בעלים. ולכן ברישא דמיידי בשדך לא תורע נאמר "שבת שבתן", שזה כמו שבת ויוה"כ הנקרא שבת שבתן ואסור בכל מלאכה, אבל בקצירה נאמר רק "שבתן" הנכתב בפרשת אמור (כג, לט) גבי יו"ט, דכשם ששם מציו שהותור מלאכות לצורך אוכל נפש, כן הכא יש אופן שהותורה מלאכת הקצירה, דהיינו מן המופקר, או שלא כדרך בעלים.

תוספת וזה

בזמן הראוי

ואכלתם לחמכם לשובע. קשה דכיון שכתוב ותנהג הארץ יבולה, פשיטא שיאכלו לשובע כיון שיהיה להם ברחבה, ולמה לי קרא על כך, ועיין רש"י. ונראה דאיתא בתענית (דף י"ט) שנה שהגשמים יורדין בזמן דומה לעבד שנתן לו רבו פרנסתו באחד בשבת, נמצאת עיסתו נאפית כתיקונה, ונאכלה כתיקונה, אבל שנה שאין הגשמים יורדין בזמן דומה לעבד שנתן לו רבו פרנסתו בערב שבת, נמצאת עיסתו נאפית במהירות ושלא כתיקונה ונאכלת שלא כתיקונה. והנה לעיל אמר הכתוב ונתתי גשמיכם בעתם, דהיינו בזמן הראוי, ולכאורה מה יתרון בזה ומה נפק"מ מתי יורדין הגשמים, לזה אמר ואכלתם לחמכם לשובע, דרק אז העיתה נאפית ונאכלת כתיקונה לשובע, משא"כ כשאין יורדים בעתם.

כתנות אור

מעין השבוע

במה שכתב רש"י שתהיו עמלים בתורה

בפסוק בפרשת בחקותי (כ"ג, ג') אם בחקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם. כתב רש"י אם בחקותי תלכו, יכול זה קיום המצות, כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו הרי קיום המצות אמור, הא מה אני מקיים אם בחקותי תלכו, שתהיו עמלים בתורה, ואת מצותי תשמרו, הו' עמלים בתורה על מנת לשמור ולקיים. ובבעל הטורים כתב אם בחקותי תלכו בגימטריא עמלים דברי תורה.

וכתב במשכיל לדוד פ"י רש"י אם בחותי וגו', יכול וגו' פ"י דקשה ליה מהו לשון תלכו, מאי שייך הליכה במצות, הוה ליה למימר אם חקותי תעשו או כיצא בזה. ולכ"פ פ"י דמיידי בלימוד התורה, דשייך שפיר לשון הליכה, כדאמרין הוי גולה למקום תורה. ואיג"ג דאמור רבנן כל שיראת תסאו קודמת לחכמות מחכומות מוקדמות וכו', והכא כתיב ברישא לימוד התורה. הא כבר פירשו דההיא דוקא בהקדמה עיונית במחשבה, דאילו בקדימה זמנית אדרבה הא אמרינן אין בור ירא חטא, ולכן שייך להקדים הקרא הלימוד.

וכתב עוד על רש"י ד"ה ואת מצותי שכתב עוד הפעם הו' עמלים בתורה. וא"ת תרתי בלימוד התורה (למה כתיב ב' פעמים) שיעמול בתורה, לכתוב אם את מצותי תשמרו לחוד, וליכא למימר דאם כן הוה אמינא לימוד כל דהוא, אפילו שלא על מנת לשמור. והא מילת תשמרו מוכח דוקא על מנת לשמור. וי"ל דאם בחקותי תלכו אצטריך לומר דלעולם לימוד אדם אפילו שלא לשמור, דמתוך כך יבא ללמוד על מנת לשמור כדאמור רבנן דמתוך שלא לשמור בא לשמור.

וכקרבן אהרן כתב על קושיא זו דאיכא שני מיני לימוד, חד סודות ועמקי התורה, דבאו לא שייך לומר על מנת לשמור, ובהכי מיידי רשיה דקרא דאם בחקותי תלכו, וסיפיה דזאת מצותי תשמרו מיידי בלימוד פשטי ודיני התורה.

וכתב על זה במשכיל לדוד וקשה לי דאם כן אין סדר למקרא, דתחילה צריך ללמוד פשטי ודיני התורה, ואחר שמיילא כריסו בשר ויין אז יטייל בפרדס כמו שכתב הרמב"ם בהלכות יסודי התורה (ו). ואם היות שאפשר ליישב דמ"מ הקדים בקרא לימוד הסתור שהוא העיקר, ועל דרך תחילת המחשבה קיום המעשה. מ"מ לעניית דעתי טפי דכתיבנא (לעיל) ועל פ"י דרכינו מיושב טפי תיבת תלכו, דלימוד זה יהיה בחילוף בעלמך דרך ארעי בתחלת לימודו בלבד.

ואפשר עוד לומר אעיקר דמילתא דאם בחקותי תלכו מיידי בתורה שבכתב, ואת מצותי וכו' בתורה שבעל פה. ואתי שפיר סידרא דקרא, דתורה שבכתב קודם בזמן. וגם לישנא דתלכו מיושב בהא דרך הליכה, על דרך (י) מנעו בניכם מן ההגיון, עיל המשכיל לדוד. וכתב בבאר השדה נלע"ד שבי"ת של בתורה של שתהיו עמלים בתורה, הוא ב' בשביל (פירשו בשביל) והכי קאמר שתהיו עמלים בשביל התורה, שאיג"ג שאתה יכול ללמוד בביתך צריך לילך לביהמ"ד, וכדתן גו' גולה למקום תורה, וליף לא מדכתיב תלכו, שבה תירוש שר פסיעות, ואח"כ קאמר ואת מצותי תשמרו הו' עמלים בתורה על מנת לשמור, פ"י שיהיו יגיעים בתורה עצמה להבין, דהיינו ללמוד וללמוד לשמור ולקיים, והשתא לא קשה מה דקשה להו להמפרשים בתרתי בלימוד התורה (דב' לימודים על מנת להתורה) למ"ל.

וכתב החיד"א בכסא דוד (דרוש יג) אפשר לרמוז דהיינו דאמור ר' יהודה אש"י מי שעמל בתורה ועושה נחת רוח ליצורו, דלא סגי עמלה של תורה לחוד, רק צריך שיעשה נחת רוח ליצורו שלא יחסיא השגרה מכל מצות דאורייתא ודרבנן. וזה רמז הכתוב אם יחסיא תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם, ואמרו בתורת כהנים אם בחקותי תלכו שתהיו עמלים בתורה, ואח"כ אמר ואת מצותי תשמרו, כלומר העמל בתורה צריך לשמור המצות ולעשותם, אבל ללמוד ולבטל מצות לא בהר"ה, כי תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים.

דברות קודש

מב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יום ל"ג בעומר תש"ע בויליאמסבורג

נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ובזה יש לפרש ענין הארת היום שכתבו בקדושת

לוי (ס"פ רצ"א) ובדרשות חתם סופר (ל"ב בעומר דף רפב.) שביום הזה ל"ג בעומר מתחיל להתנוצץ קדושת והארת מתן תורה של חג השבועות. כי בזכות התנא רבי שמעון בן יוחאי אשר יומא דהילולא דיליה הוא בל"ג בעומר, זכינו לקבל התורה, ועל כן בו ביום מתנוצץ הארת מתן תורה.

וי"ל בזה הכתוב (תהלים סג ב) צמאה לך נפשי כמה לך בשרי, ומבואר בספרים (בית אהרן ל"ג בעומר) בשר"י ראשי תיבות ר"ב ש'מעון ב"ן יוחאי.

וי"ל על פי מה שסיפר הדברי חיים כי הגראף פאטאסקי היה ממשפחת פריצים ונעשה גר צדק וברח מביתו, ולבסוף תפסוהו וישב בתפיסה זמן רב ורצו לשכנע אותו לחזור לסורו ולא רצה, ודנו אותו לשריפה, ונשרף בחג השבועות על קידוש השם. ואמר אז הגראף על מה שהוא מוכן למסור נפשו על קדושת שמו יתברך, דבשלמא ישראל יש להם נשמה קדושה חלק אלקי ממעל, אבל מאין יש לו הכח והגבורה למסור נפשו על קדושת השם, אלא כי גרים מינן הוי ואדחיי, והנשמה הוא קדושה ורק כנס בגופו של גוי, וכיון שהנשמה הוא קדושה על כן התאוו לחזור לשורשה, וזה נותן לו העז להתגייר. ואמר כי נמצא שנשמתו הוא קדושה וחלק אלקי ממעל, והגוף נולד בין האומות ונתפסם בבבילות וטריפות, ומעתה מה יכולים לעשות לזכך את הגוף, אין לי עצה אחת אלא לשרוף את הגוף למען קדושת שמו יתברך "צו פארברענען דעם טריפה'נעם גוף פארן אייבערשטענעם נאמען" ועל ידי זה יתוקן הגוף. והגיל היה הדברי חיים לומר מימרא זו בשמו ולחזור עליו באש להבה "עס איז נישט דא קיין אנדערע עצה, נאר נעמען דעם גוף און עס פארברענען פארן הייליגן באשעפערס נאמען".

והנה אם כי אנחנו עם קדוש, מכל מקום נמצינו למדים הימנו, כי הנשמה קדושה הוא חלק אלוה ממעל, ויש שהגוף נפגם חס ושלום וצריכה תיקון לזככה, ולזה צריך מסירות נפש לתקנה, והאומנם כי כן ידוע עבודתו בקדוש של ק"ו הדברי חיים ולזה"ה הפלא ופלא, שהיה תמיד מוכן ומזומן למסור נפשו על קדושת השם, ובכל עת היה מדבר מזה, והיה דרכו בקדוש בעת טבילתו במקוה בלילה (שלפעמים הלך כמה פעמים במשך לילה אחת, והיה לו בזה עבודה גדולה) לומר שהוא מקבל על עצמו מסירות נפש בד' מיתות בית דין, והתחיל ואמר שהוא מקבל על עצמו סקילה, והיה מפרש שהוא מוכן ומזומן להסקל בעבור קדושת שמו יתברך, והיה נראה על תנועתיו כאילו מרגיש בחוש שאבנים מסקלים אותו, וכך טבל עצמו לשם סקילה. שוב התחיל ואמר שהוא מקבל על עצמו שריפה, ופירש ואמר שהוא מוכן לשרוף עצמו למען קדושת שמו, והיה נראה כאילו מרגיש אש מתלקחת ושריפה גדולה סביבו, וכך טבל עצמו לשם שריפה. אחר זה אמר שהוא מקבל על עצמו הרג, ואמר שהוא מוכן לשחוט עצמו למען קדושת שמו, וטבל עצמו לשם הרג. וכן היה מקבל על עצמו חנק, ובידיו הקדושים אחז את צווארו עד שכמעט חנק, וטבל עצמו לשם

בר יוחאי ולשדה תפוחים, עליה ללקוט בו מרקחים, סוד תורה כציצים ופרחים, נעשה אדם נאמר בעבוריך. ודקדוק בספרים למה נאמר נעשה אדם בשביל רבי שמעון דייקא.

ונראה בהקדם מה דאיתא בזה"ק (פ' בראשית דף כג.)

דקודם בריאת העולם אמרו מלאכי השרת זמין הוא למחטי קמן, והשיב להם השי"ת עד לא בראתי עלמא אתקנית תשובה לאהרורא למאריה לאתקנא כמה דחב, עי"ש. אמנם מבואר במס' יומא (דף פו.) דרבי ישמעאל היה דורש ד' חילוקי כפרה, והחמור מכולן הוא עון חילול השם, דאינו מתכפר אפילו בתשובה ויסורים אלא על ידי יום המיתה. ולפי זה יתעורר טענת המלאכים דעתיד למחטי קמן באלו החטאים שאינו מהני להם תשובה. אולם כתב א"י זללה"ה בייטב פנים (שוב אשיב אות ד') איך יזכה להנצל מיסורים וממיתה גם בעון חילול השם, הנה מצאנו להם רפואה ותעלה ממה דאיתא בזה"ק (במסדר דף קכא.) אית חובין דלא מתכפרין עד דאתפטר בר נש מעלמא, והאי יחייב גרמיה למותא ומסר נפשיה כמאן דאתפטר מעלמא, ותיקונא דא בעי כוונה דליבא, וכדין קוב"ה מרחם עליה ומכפר חוביה, עכ"ד. אולם כל זה הוא רק אי אוליין בתר מחשבה, דאי אוליין בתר מעשה הרי לא סגי בקבלת מסירות נפש בלבד, אלא צריך יהיה בפועל המעשה.

והנה כתב באגלי טל (בהקדמה) דרבי שמעון דס"ל (שבת מא.) דבר שאינו מתכוין מותר, ס"ל בתר מחשבה אוליין, ורבי יהודה דאוסר, ס"ל בתר מעשה אוליין, עכ"ד. ולפי זה לרבי יהודה דאוליין בתר מעשה, אם כן דוקא אם האדם מוסר נפשו בפועל ממש, אז מתכפר לו כל החטאים, אבל אם רק קיבל על עצמו במחשבה מסירות נפש אך לא קיימו במעשה לא חשיב כלום, מה שאין כן לרבי שמעון דדבר שאינו מתכוין מותר, משום דאוליין בתר מחשבה, נמצא דאם קיבל על עצמו במחשבה שכלב מסירות נפש בזה לבדו מתכפר כל העונות.

וזה שאמר סוד תורה כציצים ופרחים, דברי רבי שמעון בזה"ק דמאן דיהיב גרמיה למותא ומסר נפשיה כמאן דאתפטר מעלמא, ולשיטתיה דבר שאינו מתכוין מותר משום דאוליין בתר מחשבה, אם כן גם על ידי מסירות נפש במחשבה מתכפר הכל, ובטלה טענת המלאכים דזמין האדם למחטי, כי על ידי קבלת מסירות נפש בלבד יתכפר הכל, ועל כן נעשה אדם נאמר בעבוריך, וברא השי"ת את האדם.

ובל"בתינו בדרך זה יש לפרש מה דאיתא במדרש

(מדר' פכ"ח ס"א) ומשה עלה אל האלקים, וה"ד (תהלים סח ט) עליה למרום שבית שבי, וכתב במגלה עמוקות (אופן ט) שבית שבי"י, ראשי תיבות ש'מעון ב"ן יוחאי, וצריך ביאור מדוע ניתן התורה דוקא בזכותו של רשב"י.

אמנם י"ל דהנה כתב השל"ה הקדוש (מסכת שבועות פרק תורה אור) לפרש מה דמבואר בגמרא (שבת פח.) שקטרגו מלאכי השרת בשעת מתן תורה מה לילוד אשה בינינו, היינו כיון שהאדם מוכשר לקבל טומאה ולחטוא איך נתן לו התורה, על זה אמר לו הקב"ה למשה, אחוז בכס"א כבודי והחזר להם תשובה"י, כלומר תחזור ותאמר להמלאכים שאף אם יחטא האדם יש לו תקנה בתשובה, וגדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד (יומא פו.), עכדה"ק. אמנם עדיין קשה איך מועיל התשובה על ד' חילוקי כפרה, אולם כבר נתבאר דקבלת מסירות נפש מועיל לכפר על כל העונות, והיינו לרבי שמעון דדבר שאינו מתכוין מותר דאוליין בתר המחשבה. ולזה דרש עליה למרום שבית שבי"י, ראשי תיבות ש'מעון ב"ן יוחאי, דלשיטתיה דמועיל תשובה על כל העבירות על ידי קבלת מסירות נפש, זכינו לקבל התורה.

חנק. וכך עבד עבודתו בקודש בקבלת מסירות נפש תמיד למען קדושת שמו יתברך.

ובזה יתבאר דברי נעים וזמירות ישראל, צמאה לך נפשי, כלומר דנפשו של אדם משתוקקת בצמאון גדול אל ה', כמה לך בשרי, שגם הגוף כמהה לבא אל תיקונה הראוי לתקן כל מה שצריכה, ואיך אפשר לתקן את הגוף גם בחיים חיותה. ולזה נמזו בשר"י ראשי תיבות ר"ב ש'מעון ב"ן יוחאי, כי לרבי שמעון במחשבה לבד על ידי שקורא את שמע כוונה זכה ומקבל על עצמו עול מלכות שמים בכל לב ונפש להיות מוכן למסור נפשו על קדושת שמו יתברך, אותו מחשבה טובה נחשב לרבי שמעון כמעשה, וכאילו נשרף הגוף על קדושת השם ונודרך בתיקונו.

ועל פי זה יש ליתן טעם על מנהג ישראל קודש בארץ ישראל להדליק ביום ל"ג בעומר אש גדול לכבוד התנא רשב"י, כי ידוע מה שכתב הרה"ק הרבי ר' אלימלך זללה"ה בעצט"ל קטן (אות ב) דבפסוק ראשון של קריאת שמע צריך האדם לצעיר במחשבתו כאלו אש גדול ונורא בוער לפניו עד לב השמים וכו' ומפיל עצמו להאש על קידוש ה' יתברך וכו'. ולזה מדליקין אש גדול ביום זה, להורות שאנו מקבלים עלינו מסירת נפש להשליך עצמינו עצמינו באש גדול מתלקחת למען קדושת שמו יתברך, דלשיטת רבי שמעון העיקר הוא הקבלה במחשבה לבד, ואינו צריך בפועל ממש, ועל ידי זה נתקן הגוף והנשמה, וסר עונן וחטאתך תכופר.

ב

אמנם י"ל עוד בדרך זה מה שאומרים נעשה אדם נאמר בעבוריך, דהנה איתא בגמרא (פירושין ג.) תנו רבנן, שתי שנים ומחצה נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, והללו אומרים נוח לו לאדם שנברא יותר משלא נברא, נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, וביאר זקניי המהרש"א בחידושי אגרות (מכות כג.) נמנו"ו וגמרו, והיינו שגמנו מניין המצוות, ורבו הלואיין שהן שס"ה על העשין שהם רמ"ח, ואם כן קרוב האדם להפסד ורחוק משכר, ולכן הסכימו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, עכ"ד. והקשו המפרשים הלא מפי עליון לא תצא הרעות, והאיך יתכן שברא את האדם קרוב אל ההפסד ורחוק מן השכר. ומתאמרא בזה משמיה דהרה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע (הובא בנעם מדר' פ' בלק) על פי מה שאמרו חז"ל (קידושין ט.) מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה, ולפי זה אצל קיום מצות עשה יש שני פעמים רמ"ח, פעם אחת על המעשה ופעם אחת על המחשבה, מה שאין כן בלא תעשה נחשב רק המעשה, ואם כן שוב קרוב השכר יותר מן ההפסד, עכ"ד. (ועי' בסוף נבחר פ' ויקרא.) אך לפי האמור דלרבי שמעון אוליין בתר מחשבה ולרבי יהודה אוליין בתר מעשה, אם כן דוקא לרבי שמעון שפיר יש לומר דאוליין בתר מחשבה טובה המצטרפת למעשה ונוח לו לאדם שנברא, וגם תנינא התורה היתה לטובתו דקרוב לשכר מן ההפסד, מה שאין כן לרבי יהודה דאוליין בתר מעשה אמרינן כסברת בית שמאי דנוח לו לאדם שלא נברא.

ובזה י"ל הרמז בפסוק (תהלים ט) פיקודי"י הוי"ה ישרי"ם משמח"י ל"ב, וכתב בצבי לצדיק (אייז מאמר ג אות ח) שזהו בגימטריא תנ"א רבי"י שמעון"י ב"ן יוחאי. והיינו דלשיטת רבי שמעון דדבר דבר שאינו מתכוין מותר דאוליין בתר המחשבה, הרי קרוב מתן תורה לשכר יותר מן ההפסד מחמת המחשבה טובה, ולכן פיקודי"י ישרי"ם הן משמח"י ל"ב, כי קרוב הדבר יותר לשכר מן ההפסד, וכל זה לרבי שמעון לשיטתיה דאוליין בתר המחשבה לטובה.

ולכן אומרים נעשה אדם נאמר בעבוריך, דאי אזלינן בתר מעשה יקשה וכי ברא הקב"ה את האדם שלא לטובתו, הלא מקור הטוב רוצה להטיב, אמנם לרבי שמעון דאזלינן בתר מחשבה, אם כן נוח לו לאדם שנברא, ועל כן נעשה אדם נאמר בעבוריך, בשביל רבי שמעון דס"ל דאזלינן בתר מחשבה.

והנה ימי הספירה מחולקים ט"ז יום לגמילות חסדים שהוא כנגד אברהם, ט"ז יום לעבודה שהוא כנגד יצחק, וט"ז יום לתורה שהוא כנגד תורה (עין דרשות חתם סופר ל"ב בעומר דף רפב), ולזה ביום ל"ג בעומר יומא דהילולא של רבי שמעון אשר לשיטתיה דבר שאינו מתכוין מותר וק"ל כוותיה, ונמצא דאזלינן בתר מחשבה, על כן ביום זה שמתחיל ט"ז יום של תורה מתרבה השמחה על קבלת התורה שזכינו לקבל תורת הגולה ותורת הנסתר.

ג

במדרש (הובא ברבינו בחיי) ויאמר אלהים יהי אור זה אורו של משיח. ובבני יששכר (א"ת ג) מבואר שזהו טעם מנהג ישראל תורה להדליק נרות ומאורות ביום זה, להורות שבזכות התנא רשב"י נזכה לאורו של מלך המשיח. ויש לבאר הענין למה בזכותו נזכה לאורו של מלך המשיח.

ונראה על פי דברי כ"ק מרן דו"ז זללה"ה (הובא בבין משה פ' נצבים) בשם הקדמונים טעם לשבח על מה שנקרא רבינו גרשום בתואר מאו"ר הגולה"ה, כי ידוע שרבינו גרשום גזר שלא ישא איש אחד שתי נשים (אבה"ע א' ס"ט), גם תיקן שלא לגרש אשה בעל כרחיה (אבה"ע ק"ט ס"ח), והנה הקב"ה קידש את עמו ישראל בחופה וקידושין כדת משה וישראל, ככתוב (הושע ב כא) וארשתין לי לעולם, אמנם במשך הדורות חטאו ישראל ובגדו בה' אלהיהם, והיה מקום לחשוש שיגרש הקב"ה את ישראל ויחליפם באומה אחרת, או שיוסיף ויקח עוד אומה אחרת להיות לו לעם סגולה, אך מכיון שרבינו גרשום תיקן שתי תקנות אלו, והקב"ה שומר משמרתה של תורה, מעתה אי אפשר לו לגרש את ישראל בעל כרחם, וכן אי אפשר לו לקחת עוד אומה אחרת דאסור לישא שתי נשים, ולכן נקרא רבינו גרשום מאו"ר הגולה"ה, כי בתקנות אלו האיר עיניהם של ישראל וחזיק את לבבם באורן גלותם כי לא יטוש ה' את עמו וקירובה ישועתם לבא, עכ"ד. (ועין בחקיקת קונטרס כתר התורה הביא בשם הגה"ק מאסתר אצא ד"ל).

ונקדים עוד מה שכתב א"ז זללה"ה בישמח משה (הפטר עקב) על מה שנאמר (ישעיה נ א) כה אמר ה' איזה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה, דלכאורה הנך שני חיבות אשר שלחתיה הוא שפת יתר, דהספר כריתות הן הן השילוחין. אך ביאור הדבר על פי מה שכתב בשו"ת נודע ביהודה (מהדריק אה"ר סימן ב) דאף קודם חרם דרבינו גרשום אין איש יכול לגרש את אשתו בעל כרחיה על ידי שליח, מדינא דגמרא (בבא מציעא י) דהתופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים לא קנה, ולשיטת התוס' (ד"ה תופס) אפילו עשאו שליח לא קנה, וכתב הרא"ש (בבא מציעא פ"א ס"ח) הטעם משום דלא כל כמיניה לשויה שליח במקום שחב לאחרים. והכי נמי לגרש בעל כרחיה הוי חוב לה, וממילא אינו יכול לעשות שליח לגרשה בעל כרחיה. ועל פי זה נתיישב לשון הפסוק, כי האומות אומרים שהיה ספר כריתות ח"ו על ידי נביא, דהיינו על ידי הושע, וכמו שנאמר בנביאות (הושע ב א) לא עמי, ולזה מכון הפסוק איהו ספר כריתות אמכם, ושמה תאמר נביאות הושע, לזה אמר אשר שלחתיה, ולא יתכן לספר כריתות בעל כרחיה שהיה על ידי שליח, אלא ודאי דאין זה ספר כריתות כלל, עכ"ד.

והנה במסכת גיטין (דף יב. ובתורה אלא) יליף רב חסדא דהתופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים לא

קנה, מדכתיב (ויקרא יט ט) לא תלקט לעני ולגר תעזוב אותם, דרשינן סמוכין לא תלקט אתה לצורך העני, שמע מינה דלא מהני. וכתב החתם סופר (בחדושי ע"מ"ס גיטין) מדהוהיה תורה לא תלקט לעני, הרי אפילו עשה עני את הבעל הבית שליח לתפוס עבורו, מכל מקום לא תלקט לעני, וילפינן מיניה כשיטת התוס' תופס לבעל חוב אפילו במקום שעשאו שליח לא קנה, וכל זה אי דרשינן סמוכין, והנה רבי שמעון דרש סמוכין במס' פסחים (דף כח.) דס"ל חמץ לפני זמנו ולאחר זמנו אינו עובר עליו בלא כלום, וקרא יתירה דלא יאכל חמץ מיבעי ליה לכדתניא רבי יוסי הגלילי אומר מנין לפסח מצרים שאין חימוצו נוהג אלא יום אחד תלמוד לומר לא יאכל חמץ, וסמך ליה היום אתם יוצאים, ופירש"י דדרש לא יאכל חמץ היום. ומעתה כיון דרבי שמעון דרש סמוכין, אם כן ידרוש גם קרא דולקט קצירין לא תלקט לעני, ותופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים לא קנה אפילו על ידי שליח, ולפי זה אף ששלח הקב"ה ספר כריתות לבני ישראל, עם כל זה כיון שהיה בעל כרחם של ישראל לא חל הגט.

ובדרך זה יל"פ מקראי קודש בפ' תולדות, וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', ובמדרש רבה (שם פ"ה ס"ב) דרשו, שהראה לו הקב"ה ביהמ"ק בניו חרב ובנוי, ביאור הענין כי רמז בזה מה שבשעת החורבן שלח הקב"ה כביכול ספר כריתות לבני ישראל, ולזה המליץ יצחק אבינו על בני ישראל שלא יתיאשו עצמם מן הרחמים, כי הגט לא חל, ולכן אמר ראה ריח בני כריח שדה"ה אשר ברכו ה', רמז על מצות פאה הנקרא פאת שדך, וכמו במצות פאה אמרינן תופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים לא קנה על ידי שליח, הכי נמי לא היה יכול הקב"ה לעשות שליח לשלוח גט פיטורין לבני ישראל, ועל כן כנסת ישראל כלה קרואה בנעימה עדי נזכה לביאת הגואל. וזה שהטמין ברמז ברכתו ברכת ארץ ישראל, כדאיתא במדרש ויתן לך האלהים מטל השמים זה ציון, והיינו כמבואר במדרש (שם) ויתן לך, יתן ויחזור ויתן, ר"ל שיביאנו ה' לארץ הקדושה כמה פעמים, בבנין בית ראשון ובבנין בית שני, ובמהרה בימינו בתשועת עולמים בבנין בית השלישי.

ובזה יתבאר מה שאנו מדליקין נרות ומאורות ביום הזה, להורות שבזכות התנא האלקי נזכה לאורו של משיח, כי לשיטת רבי שמעון דדרש סמוכין ותופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים לא קנה, לא חל הגט, ונשאר חיוב פרקונה, ובכוחו ובזכותו יזכו בני ישראל לאורו של משיח.

והנה מחיובי הבעל לאשתו לזונה לרפאותה ולפדותה, אך אם נתגרשה שוב אינו מחויב בזה, אמנם לשיטת רבי שמעון דדרש סמוכין, הרי תופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים לא קנה ולא חל הגט, ונשארו בני ישראל אשה לגבי הקב"ה, ומתחייב הקב"ה בכל חיובי הבעל לאשתו, ובכך בצפיינונו צפינו ביום הזה שהתנא האלקי יעזור רחמים עלינו לפני ה' לתת לנו כל הני חיובים, כלל ישראל אינו מוותר על שום חיוב שהבעל מחויב לאשתו, כביכול הקב"ה צריך לתת פרנסה לבני ישראל ולרפאות כל חולי ישראל והקב"ה מחויב לפדות את בני ישראל מגלות החל הזה, וכלל ישראל אינו מוחלת החוב, והקב"ה בודאי יעשה מה שמוטל עליו לזון ולרפאות כלל ישראל ולפדות מן הגלות, ובזכות התנא רשב"י נזכה לאורו של משיח.

אתמו"ל בלילה ראינו אלפי ישראל שעמדו בדביקות ובשמחה עילאה והתקשרו עם התנא אלקי ושמחו ביומא דהילולא רבה, ביום ל"ג בעומר יש שמחה גדולה בשמים שמתאספים התנאים והאמוראים והראשונים וכל הצדיקים וכולם משמחים עצמם

בשמחה הגדולה שיש בשמים עם התנא רשב"י, וגם בעולם הזה אף שאין אנו זוכים לראותו, הנה נשפע מן השמים שמחה ובני ישראל שמחים עצמם בשמחה גדולה לכבוד התנא רשב"י, ומשם נתפורר השמחה לארבע כנפות תבל, בכל מקום שיש יראים ושלמים שעסקו בתורה הן בחלק הגולה והן בחלק הנסתר, כל המשניות ובריותיה וגמרא מלאים במימרות של רבי שמעון, ובני ישראל שלומדים גפ"ת יש להם קשר אמיץ עם התנא האלקי רשב"י, וקשר הוא על שני אופנים, דזה לעומת זה התנא רשב"י מאיר פנים לכל אלו המתאספין לכבודו ולשמחו בשמחתו ביומא דהילולא, להשפיע לבני ישראל שפע ברכה והצלחה וכל טוב ימלא ה' כל משאלות לבינו לטובה וביום זה עומד התנא רבי שמעון ומברך את כל בני ישראל בכל ברכאן דלעילא ותתא אשר כל אחד צריך, בשמים יודעים ומביטים בלבות בני ישראל מה הם הבקשות, רבי שמעון רואה כל בקשה של כל אחד, ובודאי הוא משפיע לכל אחד ברכות בלי שיעור והירקותי לכם ברכה עד בלי די.

סאיז היינט פיר יאר, ל"ג בעומר, אויף דעם מקום - דער בנין איז נאך נישט געווען אבער מען איז זיך צוואונגען געקומען אויף דעם מקום - און מען האט מייסד געווען א חבורה צו לערנען גמרא, חבורת "יסודי התורה", עם איז שוין אדורך פיר יאר, אידן האבן אנגעהויבן צו לערנען, און די וואס האבן אנגעהויבן פון די ערשטע מסכת האלפין שוין היינט קרוב צו פינף הונדערט בלאט גמרא, מען האט דאס געלערנט אין די ששת ימי המעשה ווען מען ארבעט, אידן האבן זיך געקענט מדבק זיין אין די תורה, וויל איך דא מחזק זיין דאס, זייט מען האט דאס מייסד געווען איז שוין נישט געווארן ספסלי בהמ"ד, סאיז צוגעקומען צומדי תורה, דארף מען זען מחזק זיין אידן, מען לערנט יעצט מסי' ויומא, מען האלט שוין בערך דף ע', מען איז שוין בא'ד מסיים די מסכת, בקרוב וועט מען לערנען א נייע מסכת, אין א פאר וואכן ארום וועט מען אייז מאכן א סיום אויף די מסכת און אנהייבן א נייע מסכת, וויל איך מחזק זיין, אפילו ווער מ'האט נישט געלערנט ביז יעצט, קען זיך אנשליסן אין די סוף פון מסי' ויומא, לערנען און מייטהאלטן די מסכת און אייז אנדערע מסכתות, מיט דעם כח וואס מען זיצט און מען לערנט וועט דער אייבערשטער משפיע זיין פאר אידישע קינדער, מען וועט זיך מדבק זיין אינעם תנא רבי שמעון מיט א קשר עליון דאורייתא, און א קשר עליון דאורייתא מיינט מען מיט די תורה, זאל דער אייבערשטער העלפן מיר זאלן אלע געהאלפן ווערן מיט שפע ברכה והצלחה.

איך האב איינזן געהאט אזוי, באמת מען לערנט א עמוד א טאג, מען קען זיך מאכן א חשבון וואס איז שוין א עמוד א טאג, אבער רבי שמעון האלט (פמ"ג יג) כל שהוא מלוקט, רבי שמעון זאגט אז אויב מען עסט א איסור אפילו א כ"ל שהוא קומט שוין מלוקט, מען קען ווען מ'ראכטן אז מען עסט א כ"ל שהוא איז גארנישט, אבער רבי שמעון מאכט נישט אוועק א כ"ל שהוא, א ברעקעלע איז ביי אים אויך חשוב, כל שכן מדה טובה מרובה, אז איד לערנט א עמוד א טאג, ווי לאנג דויערט אים שוין, א האלבע שעה א שעה, דער טאג איז דאך גענוג גרויס, מ'ראכט זיך אים אז סאיז גארנישט, אפילו סאיז א כ"ל שהוא, איז דאס זייער חשוב ביים בורא כל עולמים.

יעזור השי"ת שזכותו הגדול והקדוש יגן עלינו שנושע בשפע ברכה והצלחה עדי נזכה ויאמר אלקים יהי אור זה אורו של משיח במהרה בימינו אמן.

על חומות ירושלים

ב"ה

בית יוסף להבה: בכבוד גדול נתקבלו מנהלי המוסדות בית יוסף צבי דושינסקיא בירושלים עיה"ק בעיר עוז לנו קרית יואל המהוללה.

מוסדות בית יוסף צבי הן המה המבצרים האדירים המתנהלים על טהרת הקודש תחת נשיאות כ"ק האדמו"ר שליט"א נאמנים לשיטת מייסדיה הגדולים רבני העדה החרדית אשר בשעתם עמדו כחלמיש ולחמו מלחמת השם ברמה, להציב שם ושארית להיהדות החרדית בעיר הקודש והמקדש.

כעת אשר זמנים קשים עוברים עליהם, עלינו להחלץ חושים לעזרתם, ולהשתתף במסיבה של מצוה בביתו של הרבני הנגיד רודצ'ו"ר ר' מאיר הירש הי"ו מראשי מוסדותינו הק', ולקבל ברכות הק' מאת אחד המיוחד מזקני תלמידי הגה"ק מהר"צ דושינסקיא זצוק"ל ה"ה כ"ק הגה"צ ראש הכוללים שליט"א, אשר דואג דאגתה של המוסדות הק'.

*

בימים אלו הופיעו שלוחי המוסד "עטרת ירושלים" אשר מאות מילדי ירושלים מתחנכים שם על טהרת הקודש.

השלוחים הביאו באמתחתם מכתב עוז חביון חתום ע"י זקני יקירי ירושלים עיה"ק אשר זעקת ירושלים מבצבצת ועולה מבין השיטין, ומי יכול לעמוד מנגד בעת מבחן כאשר עינינו רואות וכלות אשר הגיע המצב עד משבר אנשי שלומינו מתבקשים להענות בחמימות רב ולבא לעזרתם בלב ונפש חפציה.

*

בשבוע העבר אורחו תושבי וויליאמסבורג את הרב החסיד הנודע מו"ה שמשון וואלצער הי"ו אשר הופיע לטובת המוסד הק' "משאת בנימין" במושב קוממיות. המוסד הזה קרוב מאד ללב בני קהלתנו ובפרט שעשרות רבות משפחות אנ"ש הנם נמנים על יוצאי המושב הנ"ל, ושומחה מיוחדת הוא להם אשר למרות כל הקישוים עדיין המוסד נאבקת על קיומה דוקא על טהרת הקודש. ובדין הוא המנהל החשוב הי"ו שיטול שכרו וכ"א יתאמץ באופן מיוחד לבא לעזרתו בלונ"ח.

*

זכו תלמידי ישיבתנו הק' בקרית יואל לקבל פניהם של הני תרי שלוחי דרבנן אשר הופיעו לטובת המוסד "תשב"ר חזון איש", אשר לאחר שעמלתם עשתה פרי הילולים והצליחו בעריכת האפיל השנתי לטובת המוסד בקרית יואל, נתכבדו לשאת אמרותיהם לפני תלמידי הישיבה הק'.

זמן רב הקשיבו תלמידי הישיבה הק' לדבריהם הנלהבים, בתיאור מלחמת אש קודש שנהלו רבותינו נגד כל השפעה מבחוץ, וזה היה רצון קדשו ואוות נפשו גם של הגאון החזון איש זללה"ה אשר המוסד הוקם במעון קדשו, וכעת גלי נסיונות עוברים על ראשיהם של המנהלים, ומידי יום ביומו צריכים ללחום מלחמה כבידה על עצם קיומם.

הדרשה עשתה רושם גדול על התלמידים אשר קימו וקבלו עליהם לבא לעזרת מצר לכל המוסדות הק' הנאבקים מול גלי הנסיונות וממושכים להתנהל על טהרת הקודש.

הנהלת מופעל "זכרון משה" שולחת ברכותי

מול מע"ח הבה"ח המו"מ בתו"ש

כש"ת אברהם מאיר דים הי"ו

בבא מופעל זכרון משה

שהצליח לקבץ על יד ולעמוד בראש בהמפעל בהצלחה יתירה לרגל אירוסיו למז"ט בשטומ"צ

צפצפולי הלכה

בירורי הלכות, נערך ונסדר ע"י מערכת "בית וועד לחכמים" שע"י מבצר הכוללים קרית יואל והיו למראה עיניו של הגה"צ דומ"ץ קרית יואל שליט"א
לחערות והארות: 845 662 4936 או ע"י הפקס: 845 781 7213

בענין לאכול גבינה על שלחן שחבירו אוכל

עליו מאכלי בשר

(א) חו"ל אסרו ששני בני אדם הושבים על שלחן, וזה אוכל בשר וזה אוכל גבינה, גזירה שמו יבא זה לאכול מזה, ונמצא שאוכל בשר עם חלב ביחד. ואיסור זה הוא לאו דוקא כשהוא אוכל חלב ממש וזה בשר ממש, אלא אפילו אם האחד אוכל תבשיל של בשר [כגון ירקות שנתבשלו עם בשר] והשני אוכל תבשיל של גבינה, ג"כ אסור.

(ב) לא אסרו חו"ל אלא כששני בני אדם אלו מכירים זה את זה, אבל אם האנשים אין מכירים זה את זה, ליכא איסור, שאז אין לחשוש שיאכל אחד מזה שאוכל האחר, לדוגמא, שני בני אדם שאוכלים בשבת שטו"ב של בית החולים, ואחד אוכל בשר והשני שותה קאווע עם חלב, מותר לעשות כן אפילו על שלחן אחד, אם אין מכירים זה את זה.

(ג) אבל אם מכירים זה את זה, כגון האוכל במקום עבודתו, אסור לשני אנשים שיושבים על שלחן אחד שאחד יאכל סענדרוויט"ש של בשר והשני יאכל יאגאר"ט וכדומה אם מכירים זה את זה [כמו שהוא עפ"י רוב בשני כג"א שעובדים במקום אחד].

(ד) ואיסור זה הוא רק כששני בני אדם יושבים קרובים זה לזה באופן שאם האחד יושיט ידו יוכל לאכול מזה שאוכל חברו, אבל אם מרחוק יותר משיעור זה, אין איסור.

(ה) איסור זה שכתבנו, אפשר לתקנו באופן שיעשה איזה דבר שיהיה לו היכר כדי שיוכר שאסור לו ליקח עכשיו מן המאכל שחבירו אוכל.

(ו) והיכר זה אפשר לעשותו ע"י שמניח איזה חפץ בינו לחבירו, שע"י חפץ זה יזכרו עצמם שלא יאכלו זה מזה, וע"כ צריך שחפץ זה יהי' משונה מאופן הרגיל, דהיינו או שחפץ זה אין דרך כלל להיות על השלחן בשעת האכילה [לדוגמא בריעפקע"ס וכדומה], ועכשיו מניחו על השלחן, או שהדרך של דבר זה להיות ב"מצע" השלחן [כגון מי שדרכו להניח פרחים באמצע השלחן] ועכשיו מניחו בצד השלחן בינו לחבירו.

(ז) וגם יוכל ליקח איזה מאכל ומשקה שבעתם שלא לאכול ממנו (אבל בסעיף הקודם מותר להשתמש מהדברים שמניח שם, שעצם הנחתו במקום זה הוא משונה ומהני להיכר).

(ח) כל הדברים שהיכר הוא ע"י חפץ משונה בינו לחבירו, צריך שחפץ זה יהי' גבוה קצת, וע"כ לא מהני להניח שליסל או פדענר או רינגל וכיו"ב.

(ט) ויכול לעשות היכר באופן אחר, דהיינו שאם מונה פלעטט"ק טישטו"ך על השלחן יוכל האחד להגביה מטישטו"ך ומקומו ולהניח מאכלו על השלחן עצמו, וכן אם הוא לוקח פלעטט"ק טישטו"ך אחר, ג"כ מועיל להיכר כיון שהסדר הוא כששנים אוכלים על שלחן אחד אוכלין על טישטו"ך אחד, וע"כ הוי היכר.

(י) אבל אם הוא מין מזה שהסדר שכל א' משתמש במפה בפניו, אינו היכר, כגון במקום עבודה כשאוכלין לאנטש, ודרכו הוא לאכול מפלעטט"ק בע"ג וכן חבירו אוכל מהפלעטט"ק בע"ג, אינו היכר כיון שכן דרכם, וה"ה כשדרכו לאכול על פלע"ס מע"ט, אינו מועיל להיכר, אע"פ שיש שינוי ב"צבע" הפלע"ס מנו"מ, [שהפלע"ס מע"ט של בשר משונה בצבעו מפלע"ס מע"ט של חלב], אפ"ה אין זה היכר.

=====

(א) שריע (ויד"ס סי' פ"ח סעיף א').

(ב) צריך השלחן (סי' פ"ח סעיף ח').

(ג) שאז אינם מתבדלים זה מזה ויאלץ כל אחד מחבירי (ש"ך סי' ג') ואף באופן שודע שלפי טבעו מתבייש לאכול מזה שלפני חבירו אע"פ אסורו חו"ל אם מכירים זה את זה, דחיישין שחבירו יתן לו (ויד"ס סי' י"ד בשם ספר ויקרא יחושע וכ"כ בצעי העולה) [ובאופן דמכירין זה את זה אסור אף כשמפדיקין זה על זה (כ"פ האחרונים כדעת המחבר ולא כדעת רש"ל שמקיל בזה)].

(ד) כ"כ שריע (בביאורו על הטור סי' פ"ח) מובא בב"ח (סי' פ"ח) ובפמ"ג (שפ"ד סי' ק"ג) ופתחי תשובה (סי' ק"ג).

(ה) רמ"א (סי' פ"ח סעיף ב').

(ו) טו"ז (סק"ד) וכמו שביאר דבריו בפמ"ג (משב"ט שם ובשפ"ד סק"ד).

(ז) שריע ורמ"א (סי' פ"ח סעיף ב').

התיבת פת אי מהני להיכר

הנה לכאורה לפי מה שביארנו שהיכר בזה הוא משום שמחליטין עתה שלא לאכול ממנו א"כ אפי' הוא פרוסה הוי היכר וכ"כ הפמ"ג (שפ"ד סי' פ"ח ס"ק ח'), אכן הלבוש (באור"י סי' קע"ג) כ' דלא מהני להיכר רק לחם שלם דרך כשהוא שלם יזכור שלא יאכל ממנו אבל אם הוא פרס ישיב ויאלץ ממנו עיי"ש, והענין דבריו בהרבה אחרונים, ה"ה הכנסת הגדולה (בהנחת הטור סי' פ"ח כ"א) ובשערי ברכה (סי' פ"ח סק"ד) ובבית לחם יהודה (סי' פ"ח סק"ד) ויד יהודה (בפיה"א סק"ד - ועיני' ש' שנעלם מהפמ"ג דברי הלבוש באור"י עיי"ש) ולפי דבריהם יוצא חומרא שאינו מועיל שום משקה להיכר אף שמחליטין שאין משתמשין עמה כ"ז שאינו שלם. וכמדומה שמנהג העולם להקל בזה, וצ"ע.

(ח) כ"פ הבי"ה הרמ"א והש"ך (סק"ד) דלא כ"כ שמחמיר בזה.

(ט) ד"מ בשם א"ר"ה הובא בטו"ז (סק"ד).

(י) שריע (שם).

(יא) פשוט דמכירין שכן הדרך לא הוי היכר וכן מובאר ביד אברהם.

(יב) כן מכתבו, דכל ההיכרים שנוכרו בחז"ל ובפוסקים הוא מה שעושה איזה דבר "שלא כהרגלו", וסמכו חז"ל שע"י השינוי יזכיר עצמו שלא לאכול ממאכל חבירו, אבל כשאנו עושה שום דבר נגד ההרגל, אע"פ שיש צבע שונה, אין הכרח שיוזכר עצמו, כשם שאינו מועיל מה שצורת הכשר בעצמו שונה מצורת החלב, וכשם שמסתבר שאינו מועיל מה שצבע הכפת והטעמ"ס שונים זה מזה, ודו"ק. ושוב ראינו שכ"כ בספר לוי' חן (להגה"צ הרב חנוך הענין אשכנזי שליט"א, רב דביהמ"ד אבני צדק - בירורי הלכות סי' ב').